

เรื่อง เมืองไตรตรึงษ์ตามตำนานพระเจ้าพรหม

รายละเอียด

ในพระราชพงศาวดาร ซึ่งกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรสทรงนิพนธ์พระราชพงศาวดารสังเขปขึ้นมาใหม่ มีความดันเรื่องต่างกับพงศาวดารกรุงสยาม (ของรัชกาลที่ 2) เริ่มด้วยกษัตริย์เมืองเชียงรายพ่ายศึก ได้อพยพชาวเมืองเชียงรายหนีลงมาทางทิศใต้ แล้วสร้างบ้านเมืองใหม่บริเวณเมืองแปบ ซึ่งเป็นเมืองร้างอยู่ริมแม่น้ำปิง (อยู่คนละฟากเมืองกำแพงเพชรปัจจุบัน) ภายหลังให้ชื่อใหม่ว่าเมืองไตรตรึงษ์ ต่อมาเมื่อลูกเขยเป็นสามัญชนคน เชื้อใจชื่อ นายแสนปม ได้เป็นกษัตริย์เมืองเทพนคร พระนามว่าสมเด็จพระเจ้าศิริชัยเชียงแสน มีโอรสชื่อเจ้าอุทอง ซึ่งต่อมาก็คือ สมเด็จพระรามาธิบดี ผู้ทรงสร้างกรุงศรีอยุธยา ถ้าพิจารณาความดันเรื่องของพระราชพงศาวดารสังเขป ฉบับกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรสให้ละเอียด จะพบว่ามิตำนาน 2 เรื่องอยู่ปนกัน คือ เป็นเรื่องพระเจ้าพรหม (ผู้พ่อ) จากดินแดนแคว้นโยนกบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำกก-อิง-โขง ขับไล่ขอมต่ำลง มาถึงดินแดนเมืองกำแพงเพชร กับเรื่องพระเจ้าไชยสิริ (ผู้ลูก) แห่งเมืองโยนกนครศรีช้างแสน และเวียงไชยปราการ ถูกกษัตริย์เมืองสุธรรมวดี (สะเทิม อยู่ในพม่า) โจมตีขับไล่หนีลงมาถึงดินแดน เมืองกำแพงเพชรเช่นเดียวกับ

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พระเจ้าพรหม (ผู้พ่อ) ทั้ง 2 เรื่องนี้มีอยู่ในตำนานสิงหนวัติกุมาร ความเชื่อเรื่องพระเจ้าพรหมแก้ววันโยนก เป็นต้น
เคำราชวงศ์กษัตริย์ครองกรุงศรีอยุธยา มิได้เพิ่มมีเมื่อกรม สมเด็จพระปรมาธิบดีชิโนรส ทรงนิพนธ์พระราช
พงศาวดารสังเขปนี้เท่านั้น หากมีร่องรอยมาแต่กรุงศรีอยุธยาแล้ว ตั้งแต่สมเด็จพระมหาจักรพรรดิโปรดให้ตั้ง
เมืองนครชัยศรี ก็เอาชื่อเมืองมาจากเคำความเชื่อเรื่องพระเจ้าศิริไชย เมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโอรสพระเจ้าพรหม
แม้ในเอกสารวันวลิต ก็ระบุนิทานเรื่องพรมเทพ ส่วนเอกสารของตาดาทกับลาลูแบร์แม้จะไม่ชัดเจนโดยตรง แต่ก็
มีร่องรอยของการเคลื่อนย้ายจากสองฝั่งโขงแต่ที่ชัดเจน คือเอกสารชื่อพงศาวดารเมืองเงินยางเชียงใหม่ ที่ชาว
ล้านนาแต่งขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 23 ร่วมสมัยกรุงศรีอยุธยา ระบุว่า พระมหากษัตริย์อยุธยา เป็นชาติเชื้อวงศ์
แห่งพระยาพรหมกุมาร แสดงว่าชาวล้านนาผู้นั้นก็เชื่ออย่างนั้นเช่นเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่
หัว รัชกาลที่ 4 ก็ทรงเชื่อเรื่องเชื้อสายวงศ์ของพระเจ้าพรหมมาสร้าง แล้วครองกรุงศรีอยุธยา ตามพระราช
พงศาวดารสังเขป ของกรมสมเด็จพระปรมาธิบดีชิโนรส ดังสมเด็จพระ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์เล่า
เรื่องนี้ว่า

"มีพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้หมอดินส่งไปลงพิมพ์ในหนังสือใจ
นี้สโรปสีตอริ ที่เมืองกิงตั้งเมื่อปีกุน จุลศักราช 1213 พ.ศ. 2394 ว่าพระเจ้าอู่ทอง เป็นราชบุตร เขยของพระเจ้า
ศิริไชยเชียงใหม่ ได้รับราชสมบัติสืบพระวงศ์ทางพระมหาลี ครองราชย์สมบัติ อยู่ 6 ปี เกิดโรคห่า ขึ้นในพระนคร
จึงย้ายมาตั้งราชธานีที่เมืองศรีอยุธยา" (ตำนานหนังสือพระราชพงศาวดาร พระนิพนธ์สมเด็จพระ กรมพระยาดำรง
ราชานุภาพ พิมพ์อยู่ในหนังสือพระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 1 ฉบับ พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์
ไทยสะพานยศเส พ.ศ. 2457) สรุปได้ความว่า มีพระราชโอรสของพระเจ้าพรหมมหาราชได้หลบหนีเข้าค้ำจาก
แก้ววันโยนกอพยพผู้คนลงมาทางใต้ แล้วเข้าไปอาศัยพักไพร่พลในเขตพื้นที่ของกำแพงเพชร แล้วสร้างเมืองขึ้น
ใหม่ชื่อว่า เมืองไตรตรึงษ์

คำสำคัญ : ไตรตรึงษ์

ที่มา : เมืองไตรตรึงษ์ ตามร่องรอยแห่งตำนานและประวัติศาสตร์. (ม.ป.ป). กำแพงเพชร: ม.ป.ท.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-03-02

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1322&code_db=610001&code_type=01